

kama pusti postolje i nogama se snažno odrazi od startnog bloka.

Gradiš, Kuglački klub, osn. u Ljubljani; ekipni pobjednik na PJ 1955 i 1962 u ženskoj konkurenciji te 1977 i 1978 u muškoj.

Gradišnik, Fedor (1917-83), direktor Zavoda za privredno planiranje u Celju; viši sp. trener za atletiku, dugogodišnji atletski radnik i predsjednik AD Klavivar (Celje). Odgojio i osposobio niz jugosl. atletskih prvaka i rekordera; 1957-59 bio predsjednik Atletskog saveza Slovenije. Dobitnik Bloudekove nagrade Saveza za tjelesnu kulturu Slovenije (1965).

Gradišnik, Ferdo (1899-1945), pilot-lovac,

potpukovnik; sudjelovao je na Međ. zrakovnom natjecanju pilota u kružnom letu 1927 u Zürichu, gdje je jedini od 25 natjecatelja stigao na cilj. Poginuo je prilikom bombardiranja neprijateljske kolone na putu Kumanovo—Skoplje.

graditelj igre, u ekipnim sp. igrama igrač koji kreira, priprema i započinje ofenzivne akcije svoje ekipe; organizator napada.

Gradski stadion u Splitu, izgrađen i otvoren 1979 na Poljudu neposredno prije početka VIII MI, gl. projektant dr. profesor inž. Boris Magaš (Rijeka); odgovoran za izvedbu projekta inž. Tomislav Petrović (Zagreb); gl. izvođač građevinskih radova Hidroelektra (Zagreb). Stadion raspolaže sa 50 000 mjesta, od čega je 12 707 na zap. tribini i 13 217 na ist. tribini za sjedenje natkriveno polukružnom krovnom konstrukcijom 205 m x 44 m i visokom iznad borilišta 36,7 m. Nogometno igralište (105 m x 68 m) prekriveno je prirodnom travom; oko njega je atletsko trkalište sa 8 atletskih staza, dvostruka skakališta za skok udalj i troskok, zaletišta za skok visiv i skok motkom te sektori za bacanja. Ispod krova zap. tribine nalazi se tehn. kontrola natjecanja, s foto-finošim, centralom, TV-režijom i novinarskim kabinama. Uz stadion su 2 pomoćna igrališta, atletska staza za zagrijavanje i 3 manja poligona.

Gradanski (Prvi hrvatski građanski športski klub), osn. 1911 u Zagrebu. Nogometni prvak Jugoslavije 1923, 1926, 1928, 1936/37, 1939/40. Poslije 1945 aktivnost kluba nije obnovljena.

Graf, Milan (1891-1975), profesor Muzičke akademije u Zagrebu; sp. funkcionar i novinar; jedan od suosnivača Zagrebačkog kvarteta i Zagrebačke filharmonije. Bio predsjednik Prvog hrvatskog građanskog športskog kluba (od 1911); za vrijeme studija u Beču igrao za FC Rapid; od 1913 nogometni sudac i jedan od osnivača stručne organizacije nogometnih sudaca pri Jugoslavenskom nogometnom savezu (1919); član Jugoslavenskog olimpijskog odbora. Vodio nogometnu reprezentaciju na OI 1924 u Parizu. Bio gl. urednik Sportskih novina (1919-29) i suradnik mnogih sp. listova.

Grafičar, Stoinoteniski klub → Vjesnik Zagreb, GSTK

Grafičar, Rukometni klub, osn. 1949 u Osijeku; pobjednik Kupa Jugoslavije za žene 1966.

Grafström, Gillis (1893-1938), šved. reprezentativac u umjetničkom klizanju; prvi na OI 1920, 1924 i 1928; prvi na PS 1922, 1924 i 1929.

Grahn, Dieter (1944), reprezentativac Njemačke DR u veslanju; prvi na OI 1968; prvi na PS 1966 i 1970 i prvi na PE 1967 (sve u četvercu bez kormilara).

Graminger sjedište, planinarstvo, speleologija: specijalni pribor za prijenos nesrećnog; sastoji se od pletenog sjedala i remena s kopcima.

Granatkin, Valentin Aleksandrovič (1908), sovj. reprezentativac u nogometu i hokeju na ledu, zaslužni majstor sporta SSSR; predsjednik Nogometnog saveza SSSR, potpredsjednik FIFA, rukovodilac Komisije za razvoj nogometa u svijetu. Napisao: *Igra vratara: Fudbal*.

Grand Challenge Cup (engl.), veslanje: nagrada koja se od 1839 dodjeljuje pobjedničkom osmercu na Henlejskoj regati.

grand chistera, pelota; indirektna igra čisterom za po tri igrača sa svake strane (dvoje naprijed, a jedan straga), na igralištu place libre sa jednim zidom.

Grand National Steeplechase, konjički sport:

velika nac. utrka u preskakanju prepona, ustanovljena 1836 u Liverpoolu (Engleska), gdje se otada održava redovito. Staza od 4 milje i 856 yd (oko 7200 m) ima 32 prepone (vodene šir. do 7 m, a ostale vis. do 1,7 m). To je jedna od najtežih preponskih utrka u svijetu.

Grand Prix (GP), naziv za veliku, odn. prvu nagradu koja se dodjeljuje pobjedniku neke sp. priredbe ili pobjedniku niza sp. natjecanja u toku jedne natjecateljske sezone. [1] automobilizam: utrke trkačkih automobila kategorije formula 1; održavaju se na kružnim asfaltno-betonskim trkalištima; duž utrke je obično 300-320 km. GP utrke boduju se za PS; najuspješniji vozač u toku jedne sezone osvaja naslov prvaka svijeta. Prva GP utrka održana je 1895 na stazi Paris-Bordeaux-Paris i ušla je u povijest pod nazivom GP Francuske (od 1906 održava se na kružnoj stazi). Za PS voze se GP utrke Austrije, Argentine, Brazila, Belgije (od 1902), Kanade, Francuske, Njemačke (od 1926), V. Britanije (od 1926), Italije (od 1921), Meksika, Monaka (od 1929), Nizozemske, Južnoafričke Republike, Španjolske (od 1923) i SAD, ranije i Švicarske (1934-55); [2] biciklizam → Grand Prix des Nations; [3] motociklizam: GP utrke, uz još neke druge (npr. Tourist Trophy na otoku Manu, Dutch TT) boduju se za PS (GP SR Njemačke, Nürburgring; Belgije, Francorchamps; Nizozemske, Dutch-Assen; Italije, Monza; Španjolske, Barcelona; Jugoslavije, Grobničko polje; Čehoslovačke, Brno; Finske, Imatran; Irske, Ulster; Francuske, Le Mans i dr.); [4] motonautika: GP utrka je međ. natjecanje vezano za PS (npr. GP Francuske i dr.); sastoji se od 4 utrke u krugu, s duž. pruge 12-17 km za vanjske motore J, A, C i D; s duž. pruge 15-20 km za vanjske motore OF, OJ i ON; s duž. pruge 20-25 km za ostale klase, s vremenskim razmakom od najmanje 2 sata; boduju se tri najbolja rezultata; [5] tenis: u seriji turnira pod pokroviteljstvom ILTF na kojima se boduje svaki plasman za ukupni poredak na kraju sezone. U seriju GP turnira uključeni su svake god. i najveći svj. turniri, a igrač, odn. igračica s najviše osvojenih b. na kraju sezone proglašava se pobjednikom i dobiva određenu novčanu nagradu. GP se održava od 1970. Osam po b. najboljih igrača stječe pravo nastupa na završnom Masters turniru na kojem je povećan fond nagrada za svakog igrača, odn. igračicu.

Grand Prix de Dressage, konjički sport: velika utakmica u dressuri čiji je program propisala FEI za međ. natjecanja (CDI i CDIO), šampionate, regionalne igre i OI. To je ispit umjetničkog jahanja koji treba da pokaže savršenu lakoću i neusiljenost konja, potpuno odsustvo optora i najveći domet impulsa i akcije; te pravilan stav jahača, elastičnost u praćenju konjskih pokreta i neprimjetljivost u držanju i uzda. Taj ispit obuhvaća sve aktivnosti visoke škole jahanja na zemlji, tlu (pasaž, piate, piruete, promjena galopa u svakom skoku i dr.).

GRAND NATIONAL STEEPLCHASE

G. GRAFSTRÖM

Grand Prix des Nations, biciklizam: međ. stovna utrka profesionalnih vozača sa st. tom na kronometar u Parizu ili njegovoj okolici, prvi put održana 1932; organizirana svake god. s izuzetkom 1939 i 1940. I. staze: najprije 140 km, zatim 100 km, novije vrijeme 70 i 80 km. Najveći br. pobj. (devet) osvojio je J. Anquetil (1953-66).

Grand Prix Spécial, konjički sport: kratka utakmica istog nivoa kao Grand Prix Dressage; 12 prvoplasiranih natjecatelja Grand Prix de Dressage sudjeluje na natjecanju u G. P. S. Održava se obavezno šampionatima, regionalnim igrama i OI.

Grand Slam (engl.), [1] golf: osvajanje 4 značajnijih profesionalnih golf turnira u jednoj sezoni: British Open, US Open, US i US Masters. Dosad su samo četiri igrača osvojila G. S.: Ben Hogan, Jack Nicklaus, Gary Player i Gene Sarazen; [2] ragbi: t. reprezentaciji koja u natjecanju za Kup nacija u jednoj godini pobijedi ostale 6 momčadi; od 1884 sudjeluju: Engleska, Irsko, Wales i Škotska, a od 1911 i Francuska. G. S. se dodjeljuje od 1908. [3] tenis: u jednoj godini najviše četiri teniskih turnira u jednoj sezoni (Wimbledon te Međ. rodna prvenstva SAD, Australije i Francuske). U povijesti teniskog sporta takav uspjeh postignuli su D. Budge (1938), R. L. Drysdale (1962), Maureen Connolly (1963), Margaret Court (1970); u igri muških parova Sedgman i K. Mc Gregor (1951); u ženskih parova Maria Bueno sa C. Truhot (1967) na Međunarodnom prvenstvu Australije i sa D. Hard na ostala 3 prvenstva. U igri mješovitih parova Margaret Court i Fletcher (1963), O. Davidson sa L. R. Taylor (1967) na Međunarodnom prvenstvu Australije, a sa L. W. King na ostala 3 prvenstva.

Graničar, Konjički klub, osn. 1950 u Novom Sadu; osvojio ekipno PJ 1970 u preskakanju prepona i pet puta pojedinačno PJ (R. D. 4 puta, i Dušica Jokić, 1 put). Njegovi članovi V. Srdanov i R. Dokić osvojili su BI 1971 II, odn. III mjesto u svestrasta ispitu jahanja, a V. Marinkov je na PE za omladinu dijelio II-IV mjesto u pre-